

ХАНТЫ ЯСАҢ

4 апреля 2019 года

www.khanty-yasang.ru

№ 7 (3523)

Основана 1 ноября 1957 года

Вурҥа хәтл пида!

Алика Яркина «Вурҥа хәтл» пурайн. Ёмвош, 2017-мит ол

Йис пура вўш эвәлт ханты мир вөн кер тыдәщ 7-мит хәтлән «Вурҥа хәтл» постәдәт. Мир путәртсәт: «Вурҥа юхтәс, тови па ныврем тәс». Ин щи емәңхәтл пида иса ханты мирева ям па хошум ясәт луплүв, дәлн тәм одн вурҥа ар ныврем мирева ат тәс!

Ин Валентина Швецова ханшум вурҥа оләңән ар лүнтаты:

Питы вурҥа, питы
Киньща питы нәң.
Морты мўвен эвәлт
Нәң юхтумдән.
Вотән пулдайн,
Ертән ертдайн,
Доньщән питдайн,
Ар шәк вантман
Нәң кәншаньщдән.

Юва, юва нәң,
Юхта, юхта нәң.
Мўң мўвева нәң
Хошум тува, тува нәң.

Доньщ лудаты тыдщән,
Дәпәтмит хәтлыенән,
Нәң па кәншаньщдән
Нәң щи вәйтәнтдән.
Тыхәд пунты юхәтсән.
Ищки мўва кәншаньщсән
Мўң кәртәвн нәң, нәң па
пәрдәтлядән,
Күриелән нәң полт юх
хуща хошмәдәдән.

Юва, юва нәң...

Сема питты нывремиета
Нәң па амтәтлядән.
Сўса йиты артән
Хошум мўвена нәң па
пәрдәдән.

Мўв күт элты нәң
Щорәс йиңк элты нәң,
Нәң щи кәншаньщдән,
Нәң па вәйтәнтдән.

Юва, юва нәң...

«Титул» тәхи җә актәшийдәт

Тәм ол вән кер тыләш 22-мит хәтлән «Титул» немпи шуши мирәта нәтты тәхи кәшә җә мирхот верләт. Шәта путәртләт, хутыса 2018-мит ол мәр рәпитсәт, муй арат вух аршәка йис, муй арат шимла йис. Шәлта Ревизионной комиссия па кәшәйт совет җә йилпа пириты пилләт.

Мирхот Җмвошн 12 шосн олңитлы тәм адрес хуваг: Җмвош, Карла Маркса вош хулы, 15-мит хот. Шимл хуят ки юхәтл, мирхот Ас

нопәтты тыләш 23-мит хәтлән йилпа верлы.

«Титул» тәхи акцияйт тәйты җә ши мирхота юхәтты шир тәйләт. Ши олаңән тәса уша

павәтты ләңхалты ки, Җмвоша Карла Маркса вош хулы 15-мит хота юхтаты па иньшәсаты, тәмәш карты кел хуваг иньшәсты иши рәхл:

(3467) 33-17-41, 33-17-44. Иса акционерәта электронной почта лы-вела лупты мосл, ләдн елды иса айкеләт олаңән сорашәк уша павәтты.

«Титул» тәхи кәшәйт совет җә Хәнты ясаңа тулмаштәс Надежда РАГИМОВА

Округ дума мирхот

Ай кер тыләш 28-мит хәтлән округ дума 27-мит мирхот верәнтсы. Депутатәт арсыр верәт нух вантсәт па поступсәт вүсәт.

Округ дума тәм ванән рәпитты олңитум вүш эвәлт 25 тәд постәс. Ши вүраңән ай кер тыләш 27-мит хәтлән округ дума хотн рәпатаел олаңән айкеләт хәншты хуятәт ишәк непекәтн мойдәсыйт. Мүң «Хәнты ясаң» па «Луима сэрипос» газетайлүв иши «Юбилейный памятный знак» посн мәсыюв.

28-митн мәнум мирхотн электронной хоңсайт нявремәта ән тыныты олаңән поступсы вүсы. Тәм поступсы мосл, ләдн айлат җә арсыр ән рәхты ширәт эвәлт да-вәлды па вәлупсәл ләдн тәлаңа па мосты ширн ат вәс.

Мүвтел мир здравоохранения тәхи ширн кашәң ол аршәк айлат җә ши атам вера күншемәлләт. Лыв әл хоңхса юкана электронной хоңхса мухты шар талләт. Ши ут рәпитл, хән ши хоңхсайн йиңк хошумл па каврума йил, шәлта йиңк шив пида никотин нух елумл па турха пилл.

Ши электронной хоңсайт ай лапкаитн па интернет хуваг тындыйт. Ши утәт хоңхса

Айкеләт хәншты җә мойдәсыйт

хурасуп әнтәмәт, хәншты юх муй па па әмәш хурасупа вәлләт, щит пәта нявремәтн яма ләтлдыйт.

Шимәш электронной хоңсайт талты пурайн ищиты никотин атам ут хәннехә турха пилл па имурта кашәна йиты шир вәл. Нявремәт щит талты юпийн әл хоңхса вүянтләт.

Россия мұвн 2013-мит одн немасыя поступсы вүсы, мәта хуваг хоңхса талты атәлт тәхетн тәп рәхл, щимәш щүңкәт па ләваса талдыйт.

Җмвош округ здравоохранения департамент па округевн рәпитты защита прав потребителей и благополучия человека Федеральной тәхи айт хәншсәт, хуты щимәш электронной хоңхсайт нявремәт тәлаңа вәлды

шир пәта атам вер тәлләт. Щит пәта округевн немасыя поступсы вүты мосл, хута хәншман пилл, щитәт айлат җә тыныты ән рәхл.

Тәм поступсы ши вәнты рәпитты пилл, хән щимәш непек Россия мұв луваттыйн вүды. 2017-2018-мит олңәнән Россия 20 мұвәтн щимәш поступсәт вүсыйт.

Ищиты дума мирхотн хәннехә правайт вәншьты не Н. Стребкова округевн шуши мирәт вәлупсы олаңән немасыя доклад лүңтәс.

«Гарантии прав коренных малочисленных народов Севера, их реализация и защита в Ханты-Мансийском автономном округе – Югре» непекн хәншман, муйсәр правайт шуши мирәт тәйләт, муй ширн щитәт түңматлыйт. Муй-

сәр нұшайт пида увәс хуятәт кәшә җә хуша яңхләт, хуты мұв илли таш вүты җә пида күтәлн вәлләт. Округ дума депутат Н. Западнава ши олаңән лупәс: «Шуши мир правайт тәты па вәншьты вер – кәшә җә пәта мет вулаң вер. Округевн «Социально-экономическое развитие КМНС» вер тәды. Ши верн хәншман, хуты мосл шуши мира нәтты тәм йис йилуп верәтн, хуты нявремәт вәндәтәты, мир ямәлды, вәлды хотәт ләтты, культура, йис верәт нух алумты рәхл».

Ищиты лупсы, тәм йисн хәнтәта па вухальта рәпата давәрт вәйтты. Ши верн увәс мира иши нәтты мосл. Тәм доклад нын интернет хуваг лүңәтты веритләты.

Надежда ВАХ

Мәш ямалты верат олаңан айкелат тәсәт

Ай кер тыдәш 15-мит хәтәдн Ёмвошн КТЦ «Югра-Классик» нем тайты хот йитн округев мәш ямалты тәхи вән кәшайт па тохтурат немасыя дыв күтәдн вән мирхота әктәшийдсәт па путремәсәт, муй ширн тәм юхи хәшум 2018-мит одн рәпитсәт па муйсәр верат елды па нәмәсләт ищиты ямсыева па тўңширәна ләщәтты.

Сырыя ияха әктәшум мәш верат ямалты хәннехуятәт едпийн Югра мўв кәща ләңкәр хә **Всеволод Кольцов** ям вўща ясаң тәс па тәмиты путәртәс, хуты кашаң од мәр тәмәш вән мирхотәт пурайн иса вәйтантийлдәт па сыр-сыр айкеләт округев луваттйин хәннехә мәш верат тўңматты пәта тәләт. Лўв ясаңдал эвәлт уша йис, муй ширн юхи хәшум одн Югра мўвев луватн ай кәртәтн муй вән вошәтн вәдты арсыр мир хәннехуятәт тохтурәтн шеңк вешката па яма лекшитсыйт.

«Кашаң тәхийн мәш ямалты әхлўв-неңлўв тәм пўш тўңширәна дыв рәпатайдал версәт, щит пәта мўң дывел тәп ишәкты ин веритлўв», – щиты Югра мўв кәща ләңкәр хә Всеволод Кольцов лупәс.

Елды, лўв нумәслад ширн, аршәк па ләвәртшәк верат хәннехә мәшәт лекшитты пәта тохтурәта верты мосл. Тәняд одн Россия хон пеләк мўвев Президент йилпа еслум Указ ширн, мата ут иса 204-мит номера хәншман вәд па Ас нопәтты тыдәш нядмит хәтәдн 2018-мит одн етәс, арсыр национальной проектәт па щитәт 2024-мит од вўш вәнта тәса па тўңширәна ләщәтты ширәт Югра мўв луваттйин вәдты тохтурәт рәпата верлада па юхәтсәт. Округев Департамент здравоохранения тәхи

елды вәдты-холты ширн ищиты кәт щимәш поступсы вер пида рәпитты питл. Олаң проект – округевн хәннехуятәт аршәка йиты вер. Кимит ут – хәннехә хуши арсыр мәшәт ямалты рәпата. Щимәш верат ямсыева ләщәтты пәта Югра мўв пәльницаитн вәдты тохтурәт арсыр йилуп поступсәт вўсәт.

Щивоохранения Департамент тәхи кәща хә **Алексей Добровольский** тәмиты путәртәс: «Мўң мудхатл округев арсыр кәртәт муй вошәт эвәлт ияха юхтум тохтурәт пида еңта пәсанәт ләщәтум пураитн вәйтантийлсўв па путремәсўв. Щи щосәтн ма ищиты нын эвәлдана сыр-сыр хәншум лўңтупсәт уша павәтсум. Мўң, вантә, худыева күтәвн яма вәйтантийлды па тўңширәна арсыр мәш вер ямалтйылды пәта айкел ләщәтты кәм иса ән холумлўв. Щи пәта итәх тохтур әхлўв хәлвәт тәта хәшты веритләт па дыв верты рәпатайдал па вудаңа тайты верлад олаңан айкеләт тәты ширәт тайлдәт.

Югра мўвевн вәдты здравоохранения Департамент әхлўв арсыр мосты айкел ләщәтсәт. Щи пәта ин ма щи национальной проектәт олаңан путәртты питлум. Мўң Югра мўвев, вантә, Московской область мўв эвәлт лапәт пўш вәншәка лўңтәс. Тәмхәтл

тәта араттедн миллион хәтсәт мулдас хәннехә вәд. Округев вера ташәң, иса щимәш верев унтасн кашаң од мәр 10 шураәс хуят араткема мўң хушева вәдты мир аршәка йил. Мосл ястәты, хуты тыв юхәтты хәннехуятәт худыева рәпитты веритләт. Щит, ма щиремн, ищи шеңк вән вер.

Кашаң од мәр ямкем арат ай няврем сема питл. Щит пәта округевн вәдты мирев па аршәка йил. Тәм юхи хәшум хәлум од мәр мет ай нявремәт муй дыв әңкидал сурма питты вер тәп и пўш вәс. Округев луватн вәдты кәртәтн муй вошәтн ищиты ар ширн хәннехә мәш верат ямалдыт. Щимәш әх лекшитты пәта мўң ищиты нәмәслўв. Тәмхәтл 60 процента арат хуят Югра мўвев луватн ар пеләк сәм муй па хун дыпи мәшәт юхәтты унтасн иса әнтәма йилдәт. Щәлдәта 10 процента арат хәннехуятәт кев әшәт хўватн тыведт-тухедт яңхман машинайдалн ияха хойтәл пурайн сурма щи питләт. Итәх вўр дерлад вевтама рәпитты әх ищиты мәшитләт па әнтәма йилдәт. Ма щиремн, мосл лупты, хуты юхи хәшум олатн Югра мўв луватн аршәк тохтур рәпитты питәс. Вантә, округев ай кәртәта дыв ищипа рәпатая мәнты каш ән тайлдәт. Кашаң пәльницаин ин тәмхәтл вәнта мәшитты әх ям-

сыева декшитдыт па тайлдыт. Ар пеләк хуятәт ищипа хәтл мәр мәш ямалты хотәтн вәлдәт. Дыв мәшлад муртаң щосн яма вердыт па щи юпийн юхи есәлдыт. Юдн, вантә, кашәң кәши-мәш вер ищи кўрумн хәннехуятәт юремәләт.

Мўң тохтур әхлўв мкашәң од мәр арсыр йилуп ширәтн муй па йилпа етум машинаит унтасн кашаң хәннехә мәшәт ямалдәт. Мет юхи хәшум щосн рәхл лупты, хуты тәм пәрум одн мәш ямалты әхлўв тыдәш вухәт еша нух еләтсыйт. Пәльница хотлўва арсыр йилуп мәш ямалты пурмәсәт ләтсыйт. Елды мўң ищиты яма па вешката рәпитты нумсәт тайлўв».

Тәм мирхотн округев эвәлт ияха әктәшум тохтурәт едпийн Югра мўв кәща ләңкәр хә **Всеволод Кольцов** тәмиты путәртәс: «Тәмхәтл нынана ән мосл пәдты йилуп ширн хәннехә мәшәт лекшитты. Катра ширн, вантә, ищипа ин рәпитты ән рәхл. Йилуп ширн нәмәсты, машинаит унтасн хәннехә мәшәт арталдәты па тўңширәна ямалты мосл. Нын шеңк ар вер тәм юхи хәшум од мәр ләщәтсәты. Елды ищи йилпа верум национальной проектәт пида рәпитты питләты. Ин щиты кашаң мәш вер ямалты мосл, ләдн пәльницая юхтйылды мәшәң хуятәт нынана ат эвәлсәт па дыв арсыр кәшитты тәхиләл кашаң пўш тўңширәна ат лекшитсәт. Ма нәмәстемн, тәм одәв вўш эвәлт округев луватн рәпитты тохтурәт йилпа вўюм поступсәт ширн ищи ямсыева рәпитты питләт».

Көщә ёх ванлтупсәт хува т янхләт

Мирхота юхтум хуягәт

И мўв – щурәс ясәң

«Организация Объединённых Наций» мўвтед мир тәхи 2019-мит ол шуши мир яснәт ола альсәлэ. Тәмхәтл мўв луваттҗын лапәт щурәс арсыр ясәң вәл, кашәң кәт лапәтмитн и ясәң хулт вәшл. Шуши мир яснәт, щит 96 процента иса яснәт эвәлт, тәп нял процента мўвтед мир хәннехуягәт щи яснәтн путәртләт. ЮНЕСКО щирн 90 процента иса яснәт эвәлт вәшты щир тәйләт.

Ай кер тыләщ 21-22-мит хәтәднәнән Ёмвошн мўвтед мир вән мирхот верәнтсы, хута Россия шуши мир яснәт ол пўншы. Щит версы, ләдн ияха әктәшум хуягәт нәмәс-сәт па путәртсәт, муй щирн яснәт елды лавәлман тәйты мосл. Тәм мирхота па хон пеләк па Россия арсыр мўвәт эвәлт 500-кем хәннехә юхтыләс. Щит көщә ёх, оса тәхетн, наука щирн рәпитты мир, учителя т па па хуягәт вәсәт.

Вән вәйтәнтупсы В шуши мир верәт тәты Федеральной агентства, мўвтед шуши мир яснәт ол әхтҗын рәпитты организационной комитет, Ёмвош округ правительства ёх, Россия шуши яснәт лавәлман тәйты фонд па ПАО «Лукойл» тәхет ләщәтсәт.

Россия мўв президент хә В. Путин шуши мир верәт вантман тәйләлэ. Лўв мир-

хота юхтум мира вўща яснәт китәс: «Шуши мир яснәт лавәлты вер вулаң па мосты щир тәйл. 2019-мит ол Организация Объединённых Наций тәхҗын шуши мир яснәт ола альсы. Тәмхәтл щи вера Россия мўвев па катләсәс. Мўң мўвевн кәтсоткем арсыр мир вәл. Дыв юкан ясәңдал, культура па йис вердал, вәлты щирдал эвәлт Россия хон пелкев таш тывл. Конституция поступсы щирн кашәң хәннехә рәт яснәл вәнлтәты пәкл. Мўң елды ищиты ар вер ләщәтты питлўв, ләдн рәт яснәт тәлаңа ат вәсәт».

Государственной Дума хуши шуши мир верәт әхтҗын рәпитты комитет көщә хә **Ильдар Гильмутдинов** пленарной заседание пурайн әктәшум мира вўща яснәт лупәс. Елды лўв путәртәс, хути Россия мўвн вәлты хуягәт шуши мир ол тәты щир ищи тәйләт.

Мўң мўвевн йис пурайт вўш эвәлт арсыр мирәт вәлләт, дыв рәт яснәтн путәртләт. Щи унтасн культураел, йис вердал лавәлман па шавиман тәйләт. Тәмхәтл, хән арсыр мўвәтн вәлты мир кўтәлн лылтәсләт, шуши мира нәтты мосл, ләдн яснәл тәлаңа ат хәщәс па елды ат вәс.

Шуши мир вешурәт тәты Федеральной агентства көщә хә **Игорь Барин**о путәртәс, хути Россия мўвев йис вўш эвәлт щиты тывәс, хута сырсыр яснуп мирәт вәлләт. Тәмхәтл тәта 190 мултас арсыр мир вәл, соткем мултас, щит шуши мирәт. Итәх мирәт олаңән «Повесть временных лет» XII йиснетум непекн хәншман вәл па тәм пура вәнты лыв культураел па яснәл тәйләлэ. Россия мўвн путәртлэ «Ясәң такды мир әнтәм». Российской академия яснәт вәнлтәты институт щирн

мўвевн 150 (диалектәт щирн ки 300-кем) арсыр ясәң вәл. Щит эвәлт 100 мултас ясәң вәнлтәды, 50-кем шуши мир ясәң мет така нух вантты па лавәлман тәйты мосл.

Округев көщә не **Наталья Комарова** мирхотн вўща ясәң тўвман лупәс:

– Вән пәмащипа ясәң тәм мирхот округевн пўншум пәта Россия мўв президента па правительства ёха. Округев тәнял 900 ол постәс мет олаң пўш «Повесть временных лет» непекн хәншум вўш эвәлт. Шуши мирәт олаңән «Югра многовековая» верн уша павәтты рәхл, щәта арсыр әмәщ па мосты верәт ләщәтлэйт.

Ищиты пленарной заседанияйн вўща яснәт лупсәңән па рәт яснәт олаңән путәртсәңән Российской государственной социальной университет көщә не **Наталья Почин**о па Российской Федерация Увәс мўв, Сибирь и Дальний Восток Ассоциация ух хә **Григорий Ледков**.

Надежда ИЛЬИНА

Арсыр мўвәтн вәдты шуши мир яснәт оләңән

Ёмвошн ай кер ты-ләщ 21-мит па 22-мит хәтләнән арсыр мўвәт эвәлт «Год языков коренных народов в России» немуп вән мирхота учёной ёх, рәт яснәта нявремәт вәндтәты хуятәт, сырсыр кәщайт юхтыйдсәт. Ар хәннехә әкмум тәхийн иса мўвәтн шуши мир рәт яснәт елды тәты верәт оләңән путәртсәт.

Организация Объединённых Наций немуп тәхийн рәпитты ики **Жервэ Нзоа** яснә эвәлт уша йис, әшколайтн рәт яснәта нявремәт вәндтәты мосл. Китай мўвн вәндтыйлтты верәт тәты тәхийн кәщә ләңкәр не **Чжоу Сяомэй** ай павтәс, Китай мўвн вәдты итәх ёх ищи рәт яснәд вәтшәты питсәд. Вантә, муйкем шимд мир, щикем сора яснә юремәды. Ин дыв йилпа есәдты кашәң сотовой телефона па па шүңкәта тәруптәты вутьшум ёх яснә верләт. Щирн шимд мир ёх яснә ар хәннехә уша верләт. Азия мўв шуши мир верәт әхтыйн кәщә юкана вәдты хә **Чаудхари Пхулман** лупәс:

– Шимд шуши мир яснәт иса мўвәтн хўд вәшты питсыйт. Вантә, арсыр мўвәтн тәп путәртла, вәндтыйлда щи яснәңән, мәта хуят ар. Щиты шимд ёх яснәт сора әнтәма йиты питсәт. Ин шимд ёх яснәт арсыр ләщ верәта ләщәтты мосл.

Сырсыр яснәт иса мўвәтн вәндтәты тәхи кәщә ләңкәр хә **Камил Хаманс** путәртсәдә, муй вўрн арсыр оләтн йис вўш

К. Хаманс, И. Сотруева, Х. Балкасм, Ч. Сяомэй

эвәлт шимд ёх яснәт нух хәншийдсайт па вәндтыйдсайт. Лўв лупәс, хуты ин щи яснәтн киникайт, путәртты щирлад нух әкәтты па хәншты мосл. Елды Тамайнут немуп тәхи кәщә **Хасан Ид Балкасм** щирн, рәт яснәт государства эвәлт нәтман тәйтты рәхл.

Арсыр мир әкмум Ахотн хәнты па вухаль ёх ищи путәртсәт. Югра мўв депутат хә **Александр Новьюхов** ай павтәс, муй вўрн «IT-стойбище» вер унтасн Ёмвош округн вәнт кәртәтн вәдты хәнтәт, вухальт па юрнәт интернетн ләщәтлайт.

Щәдта Ас-угорской институтн рәпитты айләт хәнты мир учёной эви **Анастасия Шиянова** ястәс:

– Мўң немасыя ләщәтлўв непек, хута хәншман вәл, мәта вошн, кәртән Ёмвош округн, муйсәр рәт яснәтн мир путәртләт. Тәмәщ ут электронной щирн верла па ушәң питл, хәнты, вухаль па юрн яснәт муйкемн ёх тәйләт. Әхәт тәм ут унтасн рәхл елды Югра мўв шуши мир яснәт вәндтәты па уша верты.

Хәнты мир учёнойнән
Т. Молданов па А. Шиянова

У. Данило верум хурнән

Елды хәнты ёх учёной ики **Тимофей Молданов** яснә вўс:

– Тарнәң йис вўш эвәлт хәнты па вухаль мир «Пўпи якты хот» емәңхәтл тәйләт. Ин Ёмвошн округ творчествы хотн щи вер вәндтәты щира немасыя әшкола тәйлўв. Рўтьщәты хәтләтн нявремәт лўңәлтупәт, арәт вәндтәты юхтыйлдәт. Щиты йис емәңхәтл унтасн мўң яха рәт яснәт вәндтәлўв.

Арсыр ёх әкмум вән мирхотн вәндтәтытты па рәт яснәтн путрәт хәншты вер оләңән путәртсәт. Пермской исследовательской тәхи кәщә ләңкәр ики **Александр Черных** яснә эвәлт уша йис, рәт яснәт вәндтәты кәша нявремәт щив хўщты мосл, йис

мирев вәлупсы оләңән айлат ёха путәртты. Елды марийской мир яснәт вәндтәты тәхи кәщә ләңкәр не **Елизавета Игнатъева** ванл-тәслә, муй вўрн дыв мультфильм па видео унтасн рәт яснәна эвет па пухәт вәндтәләт. Щи юпийн Коми мўв «Коми войтыр» немуп оса тәхийн рәпитты не **Зоя Остапова** путәртсәдә, муй иты дыв сәран яснәт нявремәт пида вәндтәләт.

Арсыр мўв сўн эвәлт әх юхтылум вән мирхот «Федеральное агентство по делам национальностей» тәхийн рәпитты хуятәт ләщәттылсәт. Иса тәм вөйтәнтупсыйн 500 мултас хәннехә вәс.

Ульяна МОЛДАНОВА

Соғом кәртәң әшкола 90 оҗ постәс

Тәм ванән Ханты-Мансийской районән Соғом кәртәң әшкола 90 оҗ постәс. Емәңхәтлә дыв хўвн ләщәтыйлдсәт, мойң хуятәт вохсәт, арәң-якәң етнхот версәт, мойлупсәт ләтсәт. Па ай кер тыләщ 15-мит хәтлән мойң мир әшколая әктәщты щи питсәт.

Етнхот 8-мит классән вәнд-тыйлты эвенән Татьяна Вахрушева па София Кубасова пўншсәңән, лын хәнты па рўщ ясәңнәнән вўща ясәт лупсәңән па мойң мир епләң пәсана вохсәңән. Виктория Наумова, 9-мит классән вәндтыйлты эви, юхтум хуятәта әшколайл ванлтәс.

История тәты не Л.А. Кундер мойң әха «3-D музей Соғом» вер олаңән путәртәс. Әращты па кәсты айлат әх әхәл шәпи на-вәртты, тыншәң вала евәлты

вернән ванлтәсәт. Әмәщ хурамәң ар сувәт сащсәт, нявремәт арәң-якәң етнхот версәт, мәта ут Яна Кириакиди па Виктория Наумова тәснән.

Вўща ясәң пила әктәщум әх ещәлт әшкола кәщә не Вера Горбунова етәс. Лўв лупәс, хуты щи арат оҗ мәр әшколаел арсыр әмәщ верәт ләщәтәс па мет яма йис. Щит учителята па нявремәт вулаң рәпата унтасн тывәс. Ар оҗ тўнщирәна рәпиттәл пәта лўв нявремәт вәндтәты хуятәта С.В. Меншиковая, М.М. Коженикова, А.А. Кириакиди, С.В. Чугайновая, А.В. Зорина ишәк непекәт мойләс.

Ям нумәсн нәмәлмәсәт па әмәщ ясәт лупсәт щи әх олаңән, мәта хуятәт ар оҗ әшколайн рәпитсәт па интәм рўтьщәләт. Нина Петровна Адыева ар оҗ

рўщ ясәң па литература урокәт тәс, ин лўв рўтьщуман вәл.

Ищиты ям хошум вўща ясәт учителята Соғом кәрт ух хә Г.В. Полуянов лупәс па тўнщирәң рәпата пәта ишәк непек әшкола кәщә неңа В.И. Горбунова мойләс. Щәлта пирәщ хуятәт тәхийн кәпәртты ими А.А. Сургучева вәндтәты хуятәта па нявремәта ям путәр тәс.

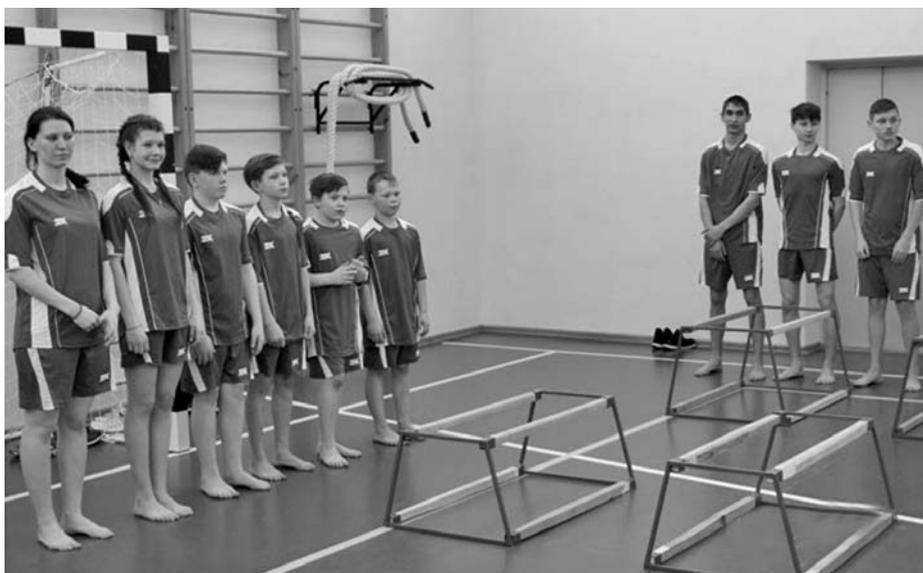
Юхи хәщум артән мойң әха әшкола олаңән, щәта рәпитум па интәм вәнты рәпитты хуятәт олаңән кина ванлтәсы.

90 оҗ мәр әшкола эвәлт ар няврем есәлсы. Кашәң хуят лўв щирәлн елды вәл, тәп сәм-далн иса әшколаел олаңән ям нумсәт лавәлман тәйләт. Тәм-хәтл әшколайн 16 хуят рәпитл, дыв верел тәса па тўнщирәна тәләл. Пушхәт ям па тўң верәта вәндтәлдыйт, ләлн әшколаел етшуптәтәл юпийн дыв ям па нумсәң хуятәта ат йисәт.

Әшколаел вәл ки, кәртәв па вәл, кәртәв вәл – Россия мўвев вәл.

Сәмем вўш эвәлт тәм вулаң емәңхәтл пила вўща ясәт китлум Соғом кәртәң әшколайн рәпитты хуятәта, щәта вәндтылум әха па вәндтыйлты нявремәта. Нявремәт вәндтәты әха ләңхалум тәса рәпитты, нумсәң, сәмәң нявремәт дыв хущәла ат юхәтләт, әңкиләл-ащиләл пила и щирн ат вәлләт.

Вера ГОРБУНОВА, Соғом кәрт әшкола кәщә не Ханты ясәңа тулмащтәс Надежда ВАХ

Рэт ясҥат вҔндтҔты вер

Россия мўв шуши мир рэт ясҥат ол вҔн мир-хот пўншум юпийн арсыр секцияйт рҔпитты олнитсҔт. И тҔхийн рэт ясҥат вҔндтҔты вер олҔҥҥн путҔртсы.

ЩҔта «ЛьыоравҔт-льан» («Ям хҔннехҔ») немпи Чукотка мўв оса тҔхи кҔща не **Гульвайра Куценко** ай тҔс:

– И пўш мўҥ айлат Ҕх иньщҔссўв, муй пҔта рэт ясҥ вҔндтҔты каш ҥн тҔйлдҔты? Юхды лыв лупсҔт, хуты шуши мир ясҥат вера катрайт, тҔм йис вҔлупсы олҔҥҥн давҔрт хҔншты. ВантҔ, тҔм пурайн айлат Ҕх иса Интернет хўват мулды верҔт олҔҥҥн хҔншлҔт, щирн луплҔт: «Муй пҔта рэт ясҥ вҔндтҔты? Интернет хўват ҥн веритлўв тҔса мулды верҔт олҔҥҥн хҔншты». Щи иньщҔсты вер юпийн мўҥ нявремҔт вҔндтҔты Ҕх пида инумҔсн рҔпитты питсўв. Ияха мультимедийной верҔт лҔщҔтты питсўв, лҔдн нявремҔт па айлат Ҕх рэт мир вҔлупсы, ясҥ олҔҥҥн уша ат версҔт. Мет сыры айлат Ҕх Чукотка мўв вҔтаҥ хуятҔт пда вҔйтҔнтыйлты питсҔт, лҔдн лыв щи хҔнне-хуятҔт вҔлупсы олҔҥҥн уша ат паватсҔт. Хуйтат щи Ҕх эвҔлт рэт ясҥҥн арҔт арийл, хуйтат етн-хотҔт альдҔт, хуйтат рэт ясҥ дҔрамотлҔт, щиты лыв вҔтаҥа йисҔт. Айлат хуята мосл вантты, хуты щи Ҕх рэт ясҥ унтасн вҔтаҥа йисҔт.

Елды арсыр шуши мирҔт вҔлупсы олҔҥҥн уша верты, айкелҔт ҔкҔтты питсўв. ӨхҔт мультфильмҔт, кинайт верты Ҕх пида рҔпитты питсўв. Щиты яҥ мир олҔҥҥн кина тывсҔт. Мўҥ YouTube хуца канал тҔйлўв, щирн ин щитҔт

худыева Интернет хуца вантты рҔхл.

ТҔмхҔтл Форум пўншум пурайн «НҔҥ рэт ясҥен – щит нҔҥ ташен» немпи мультфильм вантсҔты, щит мўҥ версўв.

Ин мўҥ интернет хўват вҔн хуятҔт, арсыр кҔщҔйт рэт ясҥа вҔндтҔты хҔр лҔщҔтты нумҔс тҔйлўв.

Якутияйн шуши мир Ҕшколайт вантман тҔйтты научно-исследовательской институт кҔща не **Светлана Семёнова** ай тҔс, хуты лыв хуцела етшуптҔты пура вҔнты рэт ясҥа вҔндтҔйлдҔт. Лўҥ пурайн рўтыщҔты-ямҔлды хҔрҔтн эветпухҔт ищи рэт щирн путҔртлдҔт. ТҔм ванҥн Якутияйн рэт ясҥат лавҔлды щира вҔн мир-хот вҔс, щив юхтум мир ияха нҔмҔссҔт, муйсҔр верҔт тҔм олн лҔщҔтты питлҔт.

Санкт-Петербург вош эвҔлт А.И. Герцен немуп Российской государст-

Мирхота юхтум Ҕх

Л. Гурьева верум хурҥҥн

венной педагогической университет хуца вҔлды УвҔс мир институт кҔща хҔ **Игорь Набок** юхтылҔс. Лўв лупҔс, хуты интҔм лыв хуцела увҔс мир 15 ясҥа вҔндтҔты хуятҔт лҔщҔтлдыйт.

Юхи хҔщум артҥн тҔм тҔхийн Ҕкмум мир Москва хон вошн немасыя комиссия лҔщҔтты, лҔдн щҔта рҔпитты Ҕх увҔс мир ясҥат, литература вҔндтҔты киникайт ат вантсҔт. ВантҔ, интҔм давҔрт «Федеральный перечень учебной литературы» поступсыя луҥты.

ШўкщҔты вера вҔндтҔты хҔр рҔпитҔс

Па тҔхийн рэт ясҥ вҔндтҔты киникайт олҔҥҥн путҔр мҔнҔс. Санкт-Петербург вошҥн «Просвещение» немпи вҔндтҔты киникайт есҔлды тҔхи кҔща хҔ **Сергей Zubov** лупҔс: «ИнтҔм ипуляҥ Россия мўвевн вҔлды мир ясҥатн 72 киника есҔлдўв. Щи тумпи 29 ясҥҥн рэт ясҥат па литература вҔндтҔты пҔта киникайт лҔщҔтлўв. ТҔнял мўҥ хуцева Дагестан мўв шуши мир пҔта хҔт ясҥҥн непекаҥт етсҔт. Ин Крым мўвн вҔлды шуши мир ясҥат вҔндтҔты пҔта киникайт лҔщҔтлўв па есҔлдўв. ИнтҔм йилуп щирн учебникҔт лҔщҔтты питсўв. ТҔнял федеральной поступсыя «ХҔнты ясҥ (Лорвош хҔнты ясҥ)» па «Вухаль ясҥ» немпи киникайт хҔншсыйт, щирн есҔлды питлҔдўв. ИнтҔм учебникҔт есҔлды вер и вҔн нўша – экспертиза вер шеҥк тынҥн».

Юхи хҔщум артҥн резолюция непека нух хҔншсы, муйсҔр верҔт тўҥматты мосл.

Людмила ГУРЬЕВА

Сэрханл мўвн 45-мит пўш мир

Ай кер тыдәщ 23-митн Сэрханл район Русскинская көртән вўлең хуятәт, вой-хўд велпәсләты ёх кәсупсыя Югра па Ямал мўвнән эвәлт шурәскем хуят мойңа юхтыйдсәт. Тәм кәсупсы Сэрханл районән 45-мит пўш ләщәтды. Мет олаң пўш вўлең ёх емәнхәтл Русскинская көртән 1974-мит одн постәсы. Ши пура вўш эвәлт тәм хурамәң кәсупсы Сэрханл па Ямал мўвнән вәлты мира амәт тәл.

Вўды ёхәлн мойңа ёх хәтәтдыдәт

Тыншәң тәхәнигәл

Кәсупсыя ләщәтдыдәт

шенк лавәрт кәсты. Антә төп вўлең ёх ям нумәсн ләщәтдыдәт, вўдылад иши тәм кәсупсыя тәса ләщәтләт. Вантә, лывела ар мир сый күтн лавәрт, дыв пакәндәт. Вўлең ёх яснәт ширн, дыв тәса тәм кәсупсыя ләщәтдыдәт, ванкўтлы вўдылад әхла кирийдсәт, янхсәт, тащ эвәлт мет пәсты кўруп вўләт пирисәт.

Хәтләң па хошум Хәтл вәс. Айлтывева алаңсаты Озерной немпи вош хулы хуца тынесты хәр ләщәтсы. Сорни ёшпи имет хурамәң пурмәсәт, ләмәтсухәт тәсәт, хә па не ернас ёнтты шира арсыр ольпәң сухәт, хәншәң ухамәт па па хурамәт, мәта мойңа ёх ләтты шенк дәңхәләт.

Ши тумпийн тәм хәрн вўды нюхи, арсыр хўдәт, воньшумутәт ләтты рәхәс. Ванән вәлты көртәт па вошәт эвәлт юхтум ёх щитәт шенк мосман тәйләт. Тәм тынесты хәрн хәнтәт вух ёша холумты веритләт.

Хәхәлты однитты Хәтәхия хәлум муй няд вўды кирум кәт әхәл йил. Мойңа ёх имухты пиридәт, мәта хуят пәты

Хурамәң ләмәтсухәт кәсупсыя

ВҮДЫЙН КӔССАТ

ям нумӕсн нӕтты питлӕт мет сора олаңа юхӕтты. Итӕх вӱды ӕхлӕт имухты юхлы кердӕлӕт. Дыв ӕша рӱтыщӕлӕт, дыв юканӕла па хуят кӕсл.

Тӕм кӕсупсы кӕтлем щос мӕр мӕнӕс. Икет ӕвӕлт мет сора Алексей Русскин юхтӕс, имет ӕвӕлт – Анастасия Комтина. Лын «Буран» хопн мойдӕсыйнӕн. Мосл ястӕты, тӕм кӕсупсы верты «Сургутнефтегаз» тӕхи ӕх нӕтсӕт.

Кимит па хӕдмит тӕхия питум хӕйнӕн Денис Комтин па Иван Покачева мотор хопн кӕтлуптӕсыйнӕн. Имет кӱтн кимит тӕхия Тамара Покачева питӕс, дӱвела «мотобуксир с прицепом» мойдӕсы. Хӕдмит тӕхи Анна Покачева вӱс па ищиты мотор хоп ӕша павтӕс.

Щи юпийн мольщӕн па сӕхн хӕхӕлты, ӕхлӕт шӕпи навӕртты кӕсупсы вӕс. Имет ищи мет хурамӕн ӕнтум мольщӕнӕт муй сӕхӕт ванлтӕсӕт. Кашӕн не муй ими тӕд лӕмӕтсух ӕмщӕ ӕнтӕс, щи ӕщӕлт шӕңк сӕмӕнӕ вантты вӕс. Тӕм ванлтупсы-кӕсупсы кӕт нем хуӕват мӕнӕс: «Катра щирн ӕнтум тӕд лӕмӕтсухӕт» па «Тӕм йис йилуп щирн ӕнтум тӕд лӕмӕтсухӕт». Мет ар

не олаңмит кӕсупсыйн нух питсӕт, щиты «Тӕса ӕнтӕсты имета» па па хурамӕн нем имет ищи тынӕн мойлупсыйн мойдӕсыйт.

Емӕнхӕтлӕн иса район ӕвӕлт юхтум ариты-якты ӕх етнхот альсӕт. Мет сыры Русскинской кӕртӕн «Вӕнт не» ненӕт хурамӕн арӕт арисӕт.

Мойӕн ӕх пӕты шуши мир пурмӕсӕт верты тӕхи хуятӕт юрн хотӕтн ванлтупсы лӕщӕтсӕт. Щи тумпийн А.П. Ядрошников немпи мӱв-авӕт па хӕннхӕ музей хуща янхты рӕхӕс.

Вӱлӕн, вой-хӱд велпӕслӕты ӕх емӕнхӕтл тӕса мӕнӕс. Ма велщи щимӕщ кӕсупсы вантсум. Мӕнӕма шеңк мӕстӕс, муй щирн амтӕнӕ тӕм емӕнхӕтл мӕнӕс. Хӕнтӕт лупсӕт, щимӕщ кӕсупсӕт шеңк мослӕт, вантӕ, щиты шуши мир йис верӕт елды тӕдыйт па лавӕлдыйт. Щимӕщ емӕнхӕтлӕтн увӕс ӕх альты веритлӕт мира альты, муй щирн тӕса па апрӕнӕ кӕслӕт. Щи тумпийн рӕтлӕд, лӕхӕслӕд пилӕ вӕйтӕнтыйлӕд па ипульӕн кӕщайта янхлӕт па нӱшайлӕд тӱңматлӕт.

Ирина
САМСОНОВА

Имет нывремӕд пилӕ

Юх шӕп талдӕнӕн

Ӕрацты хӕрн

Кӕсы хӕ

Сӕрхӕнӕ хӕннӕт кӱтӕдн пугӕртлӕд

Вөрңа хәтл

«Аңки, варах-варах. Аңки, варах-варах». Шимәщ ясниет кашаң тови вун кер тыдәщ 7-мет хәтәлдн мўң хулдўв. Ай пōрайн мўң вун ёхләв ши хәтлэд лавәлсәд. Етн аләншәк ил улдўв, лудн хәлэвәт аләншәк нōх ат киләмсўв па «васы пōшхәт» яха ат әкәтсәлдәв. Щит, вантә, юнтапса. Щиты вертэвн вун хōятләвн ястәләев, адмунтыки, вөрңайт элты васы пōшхәт йира вўлдўв, лудн вөрңайн пōшхәт лўңән ал дәдайт. Мўң нōмсэвн, ям вер верлўв. Вун ёхләв кашаң пōрайн вунта янхсәт па вөрңа нэңева ан шуп омсōмтыялсәт па пойкшәсәт, лудн елды па няврәмийдал тумтака ат вусәт.

Вөрңа хәтләдн юха аршин сох няврәмәт ярләт, 2016-мет ол

Аршин яром юхев оңтасән, 2018-мет ол

Хун товийн вөрңа шиядәлўв, иса ши вантман дойлўв, муштәлэв, муйсәр юха вөрңа латл. Кәрәщ юха-ки – лўнән вуна йиңк эптал, ай юха-ки – ай йиңк питл. Ёхат яна ши щиты вер мәнл. Вун ёхләвн вөрңа иса ям ясәңән нумәдмыялса, лўв нўм мўва мәнтал пōрайн, мўнева ям ясәң хәйтал вўраңән. Ин ши яснәт рўщ-хәнтәтн иса вуйтлайт: «Ма янхтәтм мәр ар пух, ар эви ат сәма питл. Ши подтыпайт хōши курңәдам хошнәлдам». Вөрңа хәтл тухәд тәхетн, тухәд куртәтн ёрәмәты питылыса. Ин вулды турмевн оләң пўш мўң куртэвн ши еманхәтл ядпа дәщәтты-верты питса. 80-мет тәләтн пәрōм сот тәлэв пōрайн кўлупн мўң пирәщ ёхләв пилдн вөрңа хәтла әктәшиялсўв. Ши пōрайн ар вун хōят кўлла ёхтылдыс. Щәта дэтōтәң пәсанән, шай еньшман, пирәщ ёхләв

ийс еманхәтлэв оләңән тўңширәңа пōтәртсәт, мўнева ар ям нōмәс, ям ясәң хәйсәт. Ин мўң дыв путрел-яснел щира вулды вуратлўв, ай ёхләв ши щирн вулды хушлўв.

Мўң хәнты куртэвн ядпа энōмты няврәмләв опращ верләв ат па вуйтләлдал, елды ат тулдал. Щирн ши вөрңа хәтлэв мўң иса верыдылэв. Ашколаевн ищи хәтләдн «Тәлаңа вәлды

хәтл» па верыдыла. Камн ям хәтлые пōрайн няврәмәт вунта янхләт: шай кавәртләт, пәсан верләт, юха аршин ярōмләт, арсыр юнтән юнтләт.

Турмев атōм-ки па, няврәмәт камн «Вөрңа касōпса» нәмпи арсыр юнт верыдыләт. Щит арсыр касōпсайт: 1) хōй мет оләңән шәнш хир әкәтләлдә (рюкзак лыпия мосты пōрмәсәт

сора әкәтты мосл). Шәнш хира әктōм пōрмәсәд пида няврәм сора хухәләд кимет няврәм вунты; 2) кимет няврәма ухләт шупи навәрты мосл. Ши юпийн лўв елды сора тәрмантыйл. Щәта лўв шәнш хирәд елды мешомләлдә; 3) елды кәт няврәм ай ухада ләлтōм няврәм хухәдман талләлән. Шәнш хирәд туп иса елды мәты мосл. Ши пōрмәсәд ки хуты вуштәләд, щитәл такды нōх ән па питләт; 4) ши юпийн шимәщ юнт: «Нәң ям муй атōм велпәсләты ху». Щәта мосл мосты тәхәя мячик вушкәты, әнт ки мōхты питл ши тәхәя, щит нәң атōм велпәсләты ху. Няврәмәта щиты юнтты шеңк умәщ. Кашаң пōрайн арсыр юнтōпса верыдыла. Щиты юнтәд кўтн юха аршин сох пойкшәман ярты мосл. Кашаң пōрайн нōх питты ёхләд ишәк нәпекн мәдайт. Хōдыева няврәмәт эпләң мавн катлоптәдайт.

Мўң вун ёх ищи вунта порыләты кашаң пōрайн янхилылўв. Щәта яха омәслўв, пōтәртлўв, йис верләв нумылмыйдлўв, пәсан верыдылўв, дэтōтләв порыләлўв, аршин юха ярлўв, пойкшәлўв, лудн елды пелы турмев яма ат омсәс, вулōпсаев тўң ат вус, бōңа-пищәна ёхләв ат вусәт. Вунтән ищи арсыр касōпса верыдылўв.

Етна пелка камн муй па кўлупн Вөрңа имев вўраңән етнхот верыдылўв. Мўң вөрңа имев оләңән ар ям, умәщ ясәң ястәлўв, арсыр ар арилўв. Нумсэвн, лудн куртэвн верләв тўна, яма елды ат мәнләт. Щирн кашаң тови вөрңа имев лавәлдэв па лўвела иса еманхәтл верыдылўв.

Вунтән пәсан версўв Вөрңа хәтл порайн

З. НОВЫЮХОВА КИЯГУМ ХУРАТ

Зоя НОВЫЮХОВА

76 оҥ мәр вўды тащн рәпитл

Сәран ики Сергей Васильевич Попов тәм оҥ 90 оҥ йил. Лўв хәлүмхушьяң оҥ ювмалн вәнт шушийн вўды лавәлман вәлты па рәпитты питәс па ин вәнты щәта щн вәл.

Ма Сергей Васильевич пида Нуви сәнхум район Касум вошн вўдең әх еманхәтл пурайн вәнтангылсум. Щн хәтлән лўв район кәщайн Сергей Маненковән ишәк непекаң мәсы. С.В. Попов еманхәтлә Евдокия эвәл па Надежда хилнеңәл пида юхтыләс.

Сергей Попов Ямал смўвн Лонгьюган хонаңән 1929-мит оҥ ай тәхет потты тыдәщ 1-мит хәтлән вўды лавәлты хоттел әх хуши сема питәс. Щн пурайн әңкел-ащел щив касәлман вўды лавәлсәңән. Касум вошн әшколайн вәндтыләс, интернатн вәс. 1943-мит оҥ әшкала кәщайн Аркадий Николаевич Лоскутовән лўв Касум вош совхос вўды лавәлты хәтмит пиркатая вән хуятәта нәтты есәлсы.

Щн пура вўш эвәлт ай пух Сергей имет па па пухәт пида вўды әхәлн детутәт па па мосты пурмәсәт тәты питсәт. Дыв Кондинской, Поднавәт, Вән Аңклум, Ай Аңклум вошәт эвәлт детутәт тәсәт. И әхәда няд хир лант пида пуныйлсәт. Щитәт Помут, Вўтвош па Дорвош вәнты тәты мосәс. Щн пура вўш эвәлт па ин вәнты Сергей Васильевич вәнт шушийн хәтмит пиркатайн рәпитман вәл.

Щәта лўв именеә йис, щит Агафья Ермолаевна Попова, лўв әнтәма йис. Дын яха щәта рә-

С.В. Попов вўдең әх еманхәтл пурайн

Сергей Васильевич Евдокия эвәл па Надежда хилнеңәл пида

Т. Рагимова берүм хурһән

питсәңән, лапәт няврем енмәлтсәңән: Евдокия, Михаил, Николай, Константин, Мара, Георгий па Иосиф. Ин вәнты вўләт лавәлман хәлүм пухәл вәл, щит Николай, Георгий па Иосиф. Ар оҥ мәр 1992-мит оҥ вәнты Сергей Васильевич пиркатира рәпитәс, щн юпийн Константин пухл кәщая йис. Интәм Георгий

Сергей Васильевич Попов 76 оҥ мәр вўды тащн рәпитл, щит пәты «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», «Ветеран труда» мевәл посәңән, ар ишәк непекаң мәсы.

Сергеевич пиркатира рәпитл. Константин ин рўтьщуман вәл, хотәң әхләл пида Касум воша касләс.

Мосл лупты, Евдокия Сергеевна Филиппова эвәл ищи

вўды тащн рәпитл. Лўв щиты мәнәма лупәс: «Ма 1970-мит оҥ әшкала етшуптәсум па едды Пулңавәт воша зооветтехникума вәнт-тыйлты мәнсум. Щит етшуптүем юпийн 1974-мит оҥ вўш эвәлт 2012-мит оҥ вәнты Касум вошн вухсарәт енмәлты хотн рәпитсум. Рўтьщәты пурая йис па ма нумса юхәтсум ащем хуши вўды таща рәпитты мәнты. Ин лапәт оҥ йис щн пура вўш эвәлт, щәта летут кавәртлүм, иса дюхитлүм, пурмәсәт әнтлүм». Интәм Евдокия Сергеевна 66 оҥ йис, дын икел Николай Константинович Филиппов пида хәлүм няврем енмәлтсәңән. Ин икел әнтәма йис.

Евдокия Сергеевна Еясәңләл щирн, лыв вўды тащел пида оҥ мәр кәт пўш па тәхия каслйлләт, тәл тәхи па лўң тәхи тәйләт. Сўс пурайн хўл вәлпәсләләт. Па пурайн хўл вәлпәсләты кәм ән

тәйләт, вўләт лавәлты мосл. Оҥ мәр и пўш рўтьщәты Касум воша юхтыйлләт, па пурайн иса рәпитләт. Сергей Васильевич 76 оҥ мәр вўды тащн рәпитл, щит пәты «За доблестный труд в Великой Отечественной войне 1941-1945 гг.», «Ветеран труда» мевәл посәңән, ар ишәк непекаң мәсы.

Әмәщ хәләнты вәс, хути щн хоттел әх «Хәнты ясәң» газетеәв лўңәтләт. Дыв рәт сәран ясәң тумпи хәнты щирн ищи путәртты яма хошләт. Тәм ванән Евдокия Сергеевна щәта ияха әшколайн вәнтүм эви оҥәңән лўңтәс, щит Галина Павловна Проскурякова, лўвәла әмәщ вәс ләйңәл оҥәңән лўңәтты.

Ма ләңхалүм Сергей Васильевича па лўв нявремләла, хилдылала тәлаңа, уяңа, яма ар оҥ мәр вәлты.

Надежда РАГИМОВА

Нявремәт музея юхатсәт

А.А. Каткалева

Л. Гурьева/верум хурчән

Вах хәнтэт йис вәлупсы давалды

Корлики кәртән 2000-мит од вүш эвәлт Вах юхан хонәңән вәлты хәнтэт йис вәлупсы давалды щира катра пурмәсәт шавиты хот рәпитл. Тәм кәрта юхтум мойң әх мет сыры щи хота яңхләт. Ма ищи щив вәндтыйлды нявремәт пида яңхсум. Щәта рәпитты не Анастасия Антоновна Каткалева йис, катра пурмәсәт вандтәс па путәртәс. Елды дүв мәнема тәм хот рәпата олаңән ай тәс.

– Анастасия Антоновна, муй щирн нын хуцана катра пурмәсәт давалды тәхи тывәс?

– Кәртән мирәв хүвн ләнхасәт, дәлн мүн хуцева катра пурмәсәт давалды хот ат тывәс. Лыв мүнева шеңк яма нәтсәт, арсыр катра пурмәсәт, хурәт тәсәт. Щиты кәртән мир унтасн тәм музейев тывәс. Кәщя Татьяна Фёдоровна Каткалева вәд. Ма тәта ищи пүншум пура вүш эвәлт методиста рәпитлдум.

Мүн хуцева «Вах юхан хәнты нявремәт юнтупсәт», «Вой-хүд велпәс», «Ешн верум хәнты мир йис пурмәсәт» па па атәлт дэщәтум хәрәт вәлдәт.

Мүн рәпатнеклүв шуши мир емәңхәтләт, вандтупсәт, арсыр верәта вәндтәты хәрәт дэщәтләт. Щиты «Хәнты рәт емәңхәтл», «Велпәс хә емәңхәтл», «Хәнты мой» етнхот версүв.

Мүн хуцева хәлум хуят рәпитл, щит кәщя не па кәт методист, щит ма па Елена Могульчина. Ям арат од юхды мүн музейев кәртән культура хот пида и тәхия версы.

Мүн музейев и нүша – вера катра хотн вәлдүв. Кәщайт лупләт, хуты елды мүн кәртән арсыр тәхет пәта и вән хот омәсды, давалдүв.

– Вах юхан хонәңән вәлты хәнтэт тунты эвәлт сыр-сыр хурамәң пурмәсәт верләт. Щи вера вәндтыйлды пәта хәрәт

дэщәтләты?

– Па муй. Корлики кәртән Жанна Александровна Хохлянкина, Лидия Нестеровна Каткалева вәлдәңән. Ма ищи верән әх эвәлт арсыр хурамәң тунты хушапәт верты вәндтыйлсум. Щи тумпи катра тунты хушапәт пелды вантсум па ищимәщ хәншет хәхрысум. Ма ищи тунты эвәлт арсыр хушапәт версум. Елды верум пурмәслам пида арсыр вандтупсәта яңхсум. И пүш Москва хон вошн вәлум «Сокровища Севера» немпи вандтупсийн олаңмит тәхия питсум. 2017-мит олн Нижневартовской районән вәлум «Россыпи Югры» немпи увәс мир фестиваль пурайн ма ищи олаңмит тәхи вүсум.

Интәм верән әх пида кәртән мир, нявремәт щи вера вәндтыйлды хәрәт дэщәтлүв. Мет сыры вәндтәлүв, мата пурайн тунты хурты рәхл, муй щирн тайты мосл, елды муй щирн хәншәт хәхрыты па мосты пурмәс әнтты. И пүш Ёмвошн «Торум Маа» немпи катра пурмәсәт давалды тәхи әх «Вах хәнты тунты» немпи вәндтәты хәр дэщәтсәт.

Щи тумпи имет па нявремәт сәк кәрәтты вәндтәлүв. Ванкүтлы интерната яңхлүв, щәта әветпухәт сәк кәрәтты вер шеңк мосман тайләт.

– Нын хуцана муйсәр тәхет

эвәлт мойң әх юхтыйлдсәт?

– И пүш па хон пеләк Франция мүй эвәлт мойң әх юхтыйлдсәт. Лыведа хәнты мир катра пурмәсәт шеңк әмәщ вәнтты вәс. Щи тумпи мойң әх хәнты мир дәмәтсүхәт дәмәтсәт па хурәт вүсәт. Хәнты ясәң дерамтты не З.С. Рябчикова пида Вах хәнты ясәң дерамтты үчәной әх пида па юхтыйлдсәт. Дыв музей хуца хәнтэт әкәтсәт, вәлупсы, ясәң олаңән иньщәссәт, нявремәт пәта арсыр юнтупсәт дэщәтсәт. Мойң әх, кәртән хуятәт ванкүтлы мойлупсы юкана арсыр пурмәсәт ләтләт. Щи пурайн мүн имухты верәнтты хуятәта щи вух мәлүв.

– Ма вантлдум, нын хуцана хәнты мир катра дәмәтсүхәт ән хәщсәт, а муя?

– Щиты щи. Мүн вера катра пурмәсәт тайлүв, тәп дәмәтсүх шимл. Вантә, итәх хуятәт опращәт эвәлт хәшум дәмәтсүхәт юдн давалдан тайләт, тыв ән тәдәт. Интәм кашән хуят муй щирн нәмәсл, щиты дәмәтсүхәт әнтәд. Якты-ариты әх ищи дыв саттәда ернасәт, щәшкан сәхәт әнтләт.

– Алпа, нын вандтупсәт пида арсыр вошәта яңхләты?

– Щиты щи. Ванкүтлы Ёмвош, Нижневартовск вош па район хүват яңхлүв. Лүңән Нижневартовск вошн «Самотлорские ночи» немпи фестиваль вәлдәд. Тәняд сүсн Нижневартовск вошн «Сүс емәңхәтл» пурайн хәнты ясәң вәндтәты неңев Светлана Прасина нух питәс. Щи тумпи арсыр емәңхәтләта яңхлүв.

Людмила ГУРЬЕВА

Төрүма пойкашты путрәт

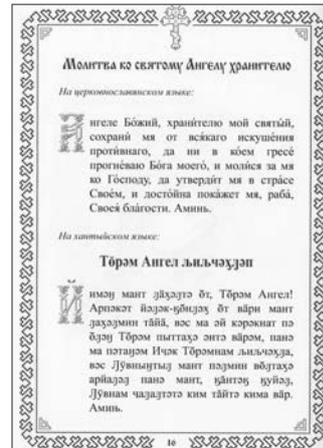
Тәм ванән сәрханл мўв хәнтәт тром-аганской путрупсыйн йилуп киника етәс, щәта Төрүма пойкашты яснәт хәншман вәлдәт. Щи киника оланҥан Ёмвошн ай кер тыдәщ 21-митн киникайт лўнәтты округ хотн ясаң мәнәс.

Щи киника ләщәт-ты «Русскинской центр досуга и творчества» хот кәщә не Ольга Звонова нумәсн юхәтсы. Иса пойкашты яснәт хәнты ясаңа Феоктиста Ивановна Смирнова тулмащтәс. Хәншум путрәт филологической наукайт доктор не Наталья Кошкарёва тәса лўнәтәс па юврая хәншум посәт тўнматәс.

Щи киника версы, ләдн хәнты ясаң давалты. **Ольга Звонова** лупәс: «Ясаң – щит хәннехә. Ясаң вәдты питл – культура ищи вәдты питл. Ма лапәтхущяң ол мәр Русскинская вошн вәлдум па рәпитлум. Мәнәма әмәщ вәс хәнты мир пила вәйтәнтәйдты, щи мир ясаң, йис вердал оланҥан уша павәтты. Ма сыры щи

мўв юханәт, дорәт немәт дерамтсум». Ольга Васильевна ясаңдал щирн, дыв ләңхасәт, ләдн хәнты мир Ләңхәта тәп рәт ясеңд щирн ат пойкашәсәт.

Однәдн дыв тром-аганской хәнтәт вәдты вәнт шушет хўват яңхийлсәт, щи мир пила вәтаңа йисәт. Итәх хәнтәт христианской верая вўянтсәт. Щи юпийн пойкашты яснәт хәнты щирн хәншты питсәт. Щи оланҥан Ольга Васильевна щиты лупәс: «Мўң хәнты мир пила вәтаңа йисүв. Уша павәтсүв, муй дыв Ләңхә пойкашты верәт оланҥан нәмәсләт. Рўщ яснәт хәнты щирн хәншты лавәрт вәс, итәх пурайн и ясаң тулмащтәтәти пәты ар хәнты ясаң мосәс». Однәмит пўш исповедь Хутаң дор хонәнән вер-

сы, щив дыв ар верста күрн шәшсәт.

Мирхотн Русскинская вош төрум хот эвәлт **Отец Димитрий** вәс, лўв ищи хәнты мир вәдты вәнт шушета яңхилдәс. Лўв щиты лупәс: «Вәнт шушета яңхты пурайн мўң ар нўша вантсүв, тәп щи күтн щи вер версүв, киника есәлсүв. Мәнум ол мәр хәс кем хәнты хуят православной верая луңсәт. Щит ям. Ма щиремн, щи киника хәнты ясаң давалды верн мосты ута вәл».

Филологической наукайт кандидат **Федосья Лельхова** мирхотн щиты лупәс: «Ма амтәна щи киника вантсум. Ма щиремн, тәм киника хәнты мир хәншты вер пәты вән утас тәл. Вантә, сәрханл районән арсыр сектайт ех вәнт шушета яңхийлдәт па шуши мирәт щив катләсты вўратләт. Ин нәмәслум, щи киника унтасн ләдн аршәк хәннехә православной верая ат вўянтәс».

Надежда РАГИМОВА

Шаляң ясаң

Ай кер тыдәщ 29-митн Пуднәвәт вошн хәнты мир йис вәдупсы дерамтты үчәной не **Антонина Макаровна Сязи** әнтәма йис.

А.М. Сязи Ас нопәтты тыдәщ 29-митн 1953-мит одн Приуральской район Катравошн сема питәс. Ашкола етшуптумад юпийн Пуднәвәт вошн педучилищайн вәндтыләс. Ям арат ол Горки вошн ашколайн рәпитәс. Щәлдта А.М. Горький немпи Уральской государственной университетн филологической факультетн «История искусств» немпи тәхи

етшуптәс. 1995-мит одн «Современное декоративно-прикладное искусство хантов Ямало-Ненецкого автономного округа» немпи диссертация непек холумтәс па исторической наукайт кандидата йис. 1998-мит

ол вўш эвәлт А.М. Сязи Ямал мўв шуши мир вәдупсы дерамтты Научной центр кәщәя вәс. Щи одн А.М. Сязи Россия мўв хур хәншты ех Союза вўсы.

Тәм хәнты ими муй иса верты хошәс: вой сух тәнәлдты, әнтты, сәк кәрәттты, тыйты па па верәт. Ёнтум дәмәтсхудал, верум хурамәң пурмәслад арсыр вандтупсәтн вәсәт. А.М. Сязи шуши мир культура пәта вән унтас тәс. Ар научной непек, киникайт хәншәс, щи эвәлт кәт вән киника, щит «Узоры северного сияния» немпи киника па па непекәт.

Антонина Макаровна Сязи РСФСР просвещение Министерства, СССР культура верәт тәты Министерства эвәлт

ишәкты непекәт тәйс. Щи тумпи «За отличную культпросветработу» немпи мевд пос, ВДНХ СССР мевд пос еша холумтәс. Ямал мўв губернатор хә почётной непек еша павтыләс.

Мўң, «Хәнты ясаң» па «Луима сәрипос» газетайнәнән рәпитты ех, иса хәнты па вухаль мирнәлүв пида шәка питсүв. Лўв рәтлала шаль ясаң китлүв. Шәка питман юпийн нлн нумәслән елды нух алмәдн! Наяң-Вәртәң хотн яма елды тәялн! Мўң дыпи хошмиев нынана ат хойл. Мўң иса пурайн тәмсәмән, нумсәңхәнты мир ими нәмман тәйтты питлвәв.

Тәм ясаңлүва иса Югра мўв хәнтәт па вухалят катләссәт.

Мосаң, йилпа доват тайты

Обской угрәт культурайн довәң вер вәд... Нумәс вәд, катра йисн угрәт лесостепь хуци вәсәт па щәта довәт тайсәт. И шураc оләт күтлупн дыв довдал пида Увәс мұва касәдсәт па щәта вәдум шуши мир пида ияха дылтәссәт, әхәт ши мир эвәлт хәнтәт па вухалят тывсәт...

300 од мәр Приобье мұвн приобской немуп довәт вәдләт. Па ширн дыв «нарымчанка/нарымка» па «приобская вогулка» немнәһән алыщәдыйнәһ. Ши довәт ишки мұвн вәдты вәндсәт, доньщ илпи эвәлт летут холумты хошләт.

Е.Г. Федорова «Лошадь в истории, культуре и мировоззрении обских угров» немуп киника эвәлт. Ёмвош-Томск, 2017

Ши довәт давәлтгя «Югра-Экспо» хотн «Югра-Тур» хәр хуци «Стремление» немуп тәхи әх ванлтупсы ләщәтсәт. Ши вер оләңән «Стремление» тәхи кәща Андрей Назаренко па яңмит классән вәндтәйдты Григорий пухд ай павәтсәңән. Дын лупсәңән, Вудаң Отчественной лаль вәнты Остяко-Вогульской национальной округ хәскем шураc дов вәс. Лаль пурайн ар вой даласты хәра тәсы, лаль пәрум юпийн 18-кем шураc дов аратгыя йис. Тәм пұдяң округевн 2,5 шураc дов вәд, дыв Сұмәтвош, Нуви сәңхум, Октябрьской, Кондинской, Ёмвош, Нижневартовской па Сәрханд районәтн вәдләт. Ши тумпи приобской довәт Ямалн вәдләт.

Р. Ользина/верум хур

Григорий Назаренко: Катра йис вүш эвәлт вәдләт

А. Назаренко М.И. Рогалевич хур пида

Приобской довәт угорской ловәт эвәлт тывсәт, хәнты хәнтәт па вухалят бронзовой йисн ши войт тайты питсәт. Ши вер вәс, хән обской угрәт па дунайской угрәт (венгрәт) и мира вәсәт. Мұң эраев питум артән хәнтәт па вухалят опращәт Нижний Приобье мұва касәдсәт, пәнән довдал тыв тәслад. Ши вүш эвәлт кәт шураc од приобской дов мұң мұвевн вәд. Угорской довәт и шураc од тәта вәсәт, әхәт хәтань, рұщ па сәран довәт пида дылтәссәт. XX-мит йисн А.А. Дунин-Горкавич ши довәт «вогулка» немн алыщәслә. Советской лаш вәдум пурайн тыв орловской, владимирской, советской па воронежской довәт тәсыит па приобской довәт щитәт пида ияха дылтәсыит. Щит вұраңән тәм мұв довәт па хураспия йисәт. Шикұщ щиты вәс, тәм мұвн вәдман ищипа дыв приобской дов хураспет. Интум ши довәт Югра хұваттыин арсыр кәртәтн шиваләты рәхл, Ёмвош районән Белогорье кәртән ши войт вәдләт.

Андрей Назаренко: Шоврәт енмәлгы ләңхасум, щит юкана приобской довәт дыднуптәты вұянтсум

Г. Назаренко Шәншвош музейн

ПИТДЫЙТ

Ёмвош округ племенной тӑ-хийн Николай Алексеевич Низов рӑпитӑс, лӑв довӑт енмӑлты вер ищи дерамтӑс. 1970-мит олӑтн шив рӑпитты юхтӑс па рӑтыщӑ-тыя мӑнты вӑнты щӑта рӑпитӑс. Илатн вӑйтантайсамн, лупл: «Приобской довӑт лыднуптӑты мосл». Ши юпийн 2014-мит одн ши олӑнӑн природной ресурсӑт департамент кӑщая Е. Платонова непек хӑншсӑв. Ши тухӑлпи «Торум Маа» музей пида 2017-мит одн Югорской долина хуши «Приобская лошадь» немуп ванлтупсы дӑщӑтсӑв. Югра ух не Н. Комарова ши вер олӑнӑн вӑлдӑ, тӑп кӑща хотн рӑпитты мир кӑтн итӑх ӑх худна сӑщ ӑн тӑйлӑт, муь пӑты приобской довӑт лавӑлды мосл. Интум вӑнты ши довӑт генетической ширн ӑн дерамтсыйт. Шив шеңк ар вух ӑн мосл. 2014-2015-мит олӑнӑн вухн ки мӑсьюв, дӑлн интум вӑнты ши вер сухнӑс. Тӑм пӑлӑн мӑн саттӑва дов пӑнӑт коневодства немуп Всероссийской институту китлӑв. Щӑта генетической рӑпата тӑрум пӑты верды, тӑп хӑв лавӑлды мосл, хӑн етшуптӑды.

Мӑн мӑвев довӑт лавӑлды питлӑв ши пура вӑнты, хӑн округевн селекционной тӑхи пӑншлы па генофондной тӑхи верды. Пӑмашипа Михаил Иосифович Рогалевича. Лӑв Вудаң Отечественной лавӑт питты вӑнты довлӑв приобской немн пунсӑлдӑ. 1930-мит олӑтн ши хӑ немасья ши довӑт научной ширн дерамтӑс.

Вогулка довӑт. Луговой кӑрт

Лавӑ пӑрум юпийн 1952-1955-мит олӑтн ишимӑщ рӑпата Олег Константинович Смирнов верӑс. Лӑв НИИ коневодства немуп тӑхи эвӑлт кандидатской непек хӑнштыя тыв юхтылӑс па Ёмвош сельскохозяйственной опытной хотн научной рӑпатнека рӑпитӑс. О.К. Смирнов округ хӑваттыйн янхӑс па иса довӑт зоотехнической вер ширн нух вантӑс. Ши хӑ юпийн итӑх ӑх тӑп нумсӑң непекӑт хӑнштыя приобской довӑт нух вантсӑт.

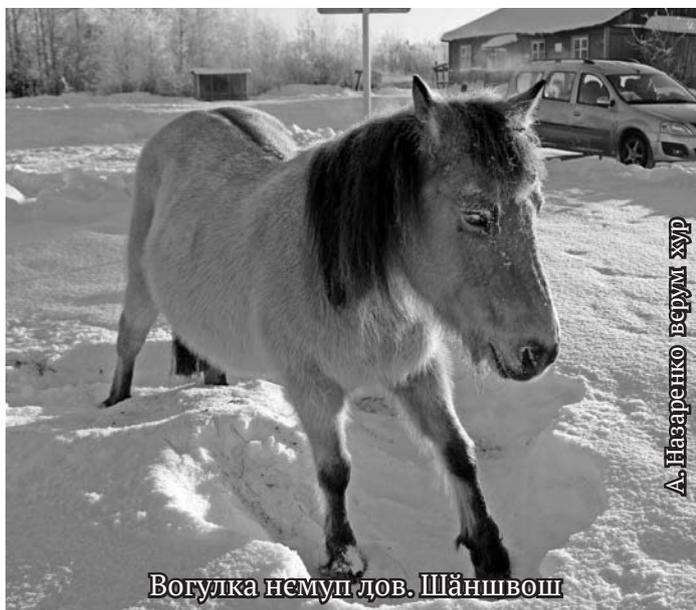
Шаль, тӑм мӑв довӑт нюхӑндартаңа дӑлн ат йисӑт, па мӑв довӑт пида ияха лылтӑсыйт. Ищипа мӑн нӑмӑслӑв, приобской довӑт интум вӑнты вӑлдӑт, кӑш па мӑв довӑт пида лылтӑсман вӑлдӑт. Вантӑ, сыры иты тӑм мӑвн вӑлдӑт, тӑта енумты турн делӑт, щит пӑты приобской дов хураспет.

Интум Юграйн кӑт шурӑс мултас дов вӑл. Щит иса шимл. Якутӑт

тӑм пӑлӑн кӑтсот шурӑс дов тӑйлӑт. Сыры ши войт пурмӑсӑт па мир тӑтылтыя тӑйсыйт, хӑн мир «Буранӑтн» янхты питсӑт, ши пурайн дов шимда йис. Щӑлта сыры зверофермайт вӑсӑт, щӑта войт дов нюхийн лавӑттӑсыйт. Щит пӑты дыв ищи мооссӑт.

Интум округ хӑват янхман вӑн ӑх путӑр эвӑлт уша версум, кӑртӑтн хӑннехӑйт йилпа довӑт тӑйты питсӑт. Вантӑ, хӑн «Буранӑт» шӑкатыйлдӑт, арсыр шӑңк лӑтты мосл. Лӑтӑстыя вух мосл. Ловӑта вух ӑн мосл, лыведа тӑп турн мосл. Юхи хӑшум олӑтн кӑртӑң айлат ӑх не довӑт лӑтты питсӑт, дӑлн дыв неврӑт ат тӑйсӑт па семьяел ар довӑңа ат йис. Ма нӑмӑслум, коневодства вер олӑнӑн поступсы есӑлды мосл. Тӑп ши пурайн приобской дов ара йил па хулт ӑн пӑрлӑт.

Реональда СУРЕЙСКАЯ

Вогулка немуп дов. Шӑншвош

Вогулка немуп дов. Елизарово кӑрт

Кешет верты вухаль хэ

КВЦ «Югра-Экспо». Ёмвош, 2017-мит ол

Х. Хужахметов рэтдал вэнт кэртэн

Х. Хужахметов КИГУМ ХУР

И пүш вандтупсийн Советской район эвэлт вэдум вергутан хэ пида вэтанга йисум. Лүвед Миша немн альшаддэ, нем непекал хуши Хайдарян Хайдарьянович Хужахметов ханшман вэд. Шимаш немал паты иса сащн ан юхатлдын, хути дүв вухаль рэт тайл. Эхат путрад эвэлт уша йис, аңкед Дунаев рэт эвэлт вэд. Шимаш опрац немуп ех катра йис вүш эвэлт Свердловской область па Ёмвош округн Советской район хуши вэлдэт.

Ай пурайн Миша Алексей Дунаев акедн вэнттыты, хүд велты па вухаль пурмасат верты вэнттасы, ши вүш эвэлт дүв кеши па согуп верты хошл. Ши вер дүведа мосматас, хэн Ёмвоша касдас па «Mansi-Era» немуп хотн рэпитты питас. Шата ханты, вухаль, рүщ па якутской кешет вердыйт. Ши тахи кэща Александр Кахнович лупас, дыв верты кешидал ар хуят Россия хуши па па хон пелак ех дэтдэт. Шадта щитдал вандтупсэт тухадпи соцсеть непум тэхетн ед тынылдат.

«2011-мит ол вүш эвэлт кешет верты вү-янтсум, хэн мет оланхан

ханты кеши шивалдасум. Шенк амаш вэс щит шивалдаты. Па хон пелак мира муй Москва еха вандтаты ки, дыв луплат: «Муйсар еш пур вандталан?». Вантэ, дыв сыры шимаш кешет немхута ан вантсат. Дыв тэп европейской кешет вэлэт, щитат адты кеши хураспет. Шадта ши ех нэмаслат, шуши мир кешийн эвэтты даварт. Антэ, ши утн арсыр вер верты рэхл, тэп тутьюх сзварты ан тывал. Кашан вэнттыты хэ ям кеши каншад, шуши мир кешет шеңк ямат па дыведа мэстэлэт. Вантэ, күрэн вой муй пасыр вой сух хуртыя ямат», – лупас ши хэ.

Хэн Х. Хужахметов пида путартсум, «Mansi-Era» хуши хэдум вергутан хэ рэпитсат: рүщ, вухаль па чеченец. Вухаль хуят кеши нал па согуп верас, чеченец карты духатас. Мосл лупты, «Mansi-Era» немуп хотн верум кешет тамаш немат тайлат: «Вогул «Манарага», «Остяк», «Старый Остяк» па «Старый Остяк «Манарага». Манарага – щит юрн ясан. Кев хуши и реп тый шимаш нем тайл. Там хурн ши хотн верум кеши «Старый Остяк «Манарага» немн альды.

Хайдарян Хужахметов:

– Таежной кэртэн Советской район хуши вэдлум. Ма – вухаль. Аңкем Евдокия Тимофеевна Суцева (Дунаева). Дүв Тимка пауль кэрт эвэлт вэс, щит Тапсуй юханан хэнты вэс. Тапсуй Дэв юхана увал. Щирн, ма – Тапсуй вухаль. Ащем башкир, щит паты ма Хужахметов. Аңкем там

ванан антэма йис, интум ащем атэлт вэнт кэртэн Таежной эвалт 50-кем километра вүшн вэд. Аспухем Тимка пауль эвалт нялкем километрайн вэд. Рэтдам күтн хэдум хотан ех вүт кэртэн вэлдэт па войхүд велпаслалат. Вүдэт хулна ан тайлат, щикүш вой лэтты данхалат, тэп ши вера вух ан тайлат. Сыры мүн рэтлүв вүды тайсат.

– Нан вухаль ясан вэдэн?

– Хэдлум, тэп путартты ан хошлум.

– Интум рэпатаен оланхан путарта.

– Ёмвошн Mansi-Era немуп вергутан хотн рэпитлум, шата вухаль, якутат па ханты кешет верлүв. Рүщ кешет ищи верантлүв. Сыры еш налат вэш эвалт версийт, интум итах кеши налат юх эвалт верлүв, согпат – вэш эвалт.

– Кешет муй тынпет?

– 5000 шойт эвалт 14000 шойт вух вэнтты.

– Нялхуцьян щурас – щит шеңк тынан.

– Щит велпас кешет, дыв па кешет киньши вэнат па мет хураманат.

Щит паты тынанат. Кашан кешийн «Mansi-Era. Сделано в Югре» ясанат ханшман вэлдэт.

– Яма дэтлдыйт?

– Па муй. Лапкайн ед тынылдыйт, итах пурайн мүн тынылүв, вэтан эхлүв па дэхаслүв тыныты партлүв.

– Алпа, ямарат тылащ вух тайлан?

– Па муй. 40-кем щурас шойт вух.

Реональда
ОЛЬЗИНА

Ханты ясанг
(Хантыйское слово)
№7 (3523), 4.04.2019

Соучредители
Дума, Правительство
Ханты-Мансийского
автономного округа – Югры
Издатель
Департамент общественных
и внешних связей Ханты-
Мансийского автономного
округа – Югры

Редакция

Врио директора –
Кондина Г.Р.
Телефон (3467) 33-22-72

Заместитель главного
редактора – **Вах Н.И.**
Телефон (3467) 33-24-02

Ответственный секретарь –
Рагимова Н.В.
Телефон (3467) 33-24-02

Адрес редакции и издателя:

628011, г.Ханты-Мансийск,
ул.Комсомольская, 31
тел./факс (3467) 33-17-52

E-mail: gazeta@khanty-yasang.ru
Газета размещена на сайте
www.khanty-yasang.ru

Отпечатано:

ООО «Новости Югры-
Производство» г. Сургут,
ул.Маяковского, 14.

Индекс **04393, 54393**

Тираж **2166** экз.
Заказ **1456**
Цена свободная

Газета
зарегистрирована
Управлением Федеральной
службы по надзору в сфере
связи, информационных
технологий и массовых
коммуникаций по

Тюменской области,
ХМАО-Югре и ЯНАО.

Свидетельство о регистрации
ПИ №ТУ 72-00796
от 23 января 2013 г.

Мнение авторов
публикации не
обязательно отражает
точку зрения
редакции.